

3. kvartal 2012

Norges Banks utlånsundersøkelse

**Bankene rapporterer om økte
utlånsmarginer**

18. oktober 2012

Norges Banks utlånsundersøkelse 3. kvartal 2012¹

Bankene rapporterte om økte utlånsmarginer i 3. kvartal 2012. Endringene i kredittpraksis overfor husholdninger og foretak var samlet sett små, og det forventes heller ikke store endringer i 4. kvartal. Låneetterspørselen var om lag uendret fra 2. til 3. kvartal. I 4. kvartal venter bankene fall i låneetterspørselen fra foretak.

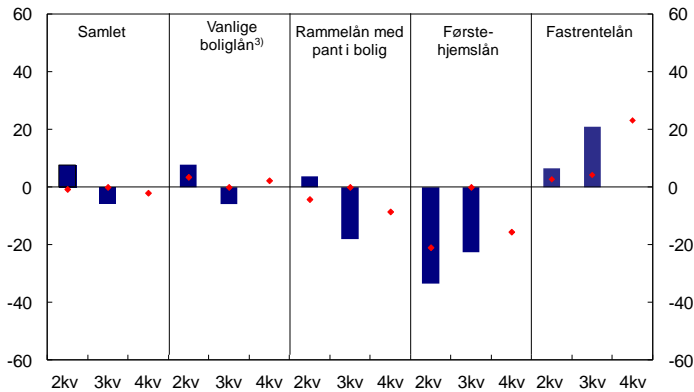
Utlån til husholdninger

Bankene rapporterte om et svakt fall i samlet låneetterspørsel fra husholdningene i 3. kvartal 2012, se figur 1. Det var særlig etterspørselen etter rammelån og førstehjemslån som hadde falt. Ved utgangen av 2. kvartal ventet bankene at låneetterspørselen fra husholdningene ville holde seg om lag uendret i 3. kvartal. Etterspørselen etter fastrentelån steg, og økningen var større enn forventet.

Fremover venter bankene at husholdningenes låneetterspørsel vil være om lag uendret samlet sett, men de venter et fortsatt fall i etterspørselen etter rammelån og førstehjemslån og en fortsatt økning i etterspørselen etter fastrentelån.

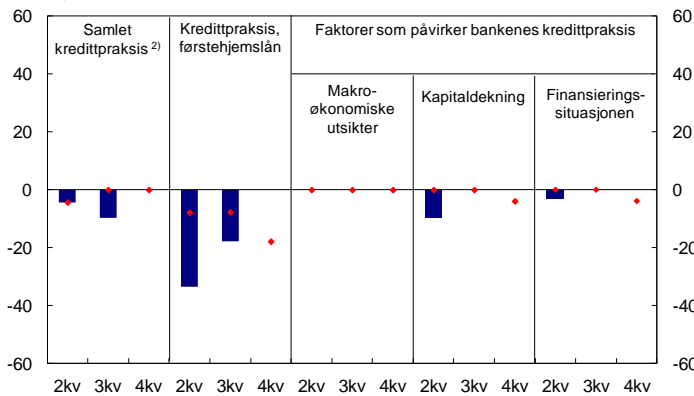
Bankene strammet noe inn på sin kredittpraksis overfor husholdningene i 3. kvartal 2012, se figur 2. Kredittpraksisen ble strammet mer til for førstehjemslån enn for samlede utlån. Bankene forklarer innstramningen med Finanstilsynets retningslinjer. Fremover venter bankene å holde samlet kredittpraksis overfor husholdninger om lag uendret, samtidig som de venter en videre innstramning overfor førstehjemslån. Bankene har strammet inn kredittpraksisen ved å stille strengere krav til gjeld i forhold til boligens verdi.

Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger. Netttotal. ^{1),2)} Prosent

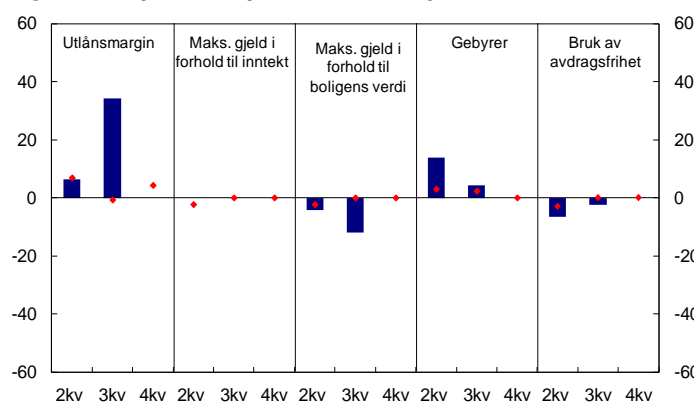
1) Netttotal fremkommer ved å veie sammen svarene i undersøkelsen. De blå søylene viser utviklingen det siste kvartalet. De røde punktene viser forventet utvikling for neste kvartal. De røde punktene er forflyttet ett kvartal fram i tid
2) Negative netttotal betyr fallende etterspørsel. Når det mangler en blå søyle er verdien lik null.
3) Nedbetalingslån med pant i bolig
Kilde: Norges Bank

Figur 2 Endring i kredittpraksis overfor husholdninger. Faktorer som påvirker kredittpraksisen. Netttotal. ¹⁾ Prosent

1) Se fotnote 1 i figur 1
2) Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis
Kilde: Norges Bank

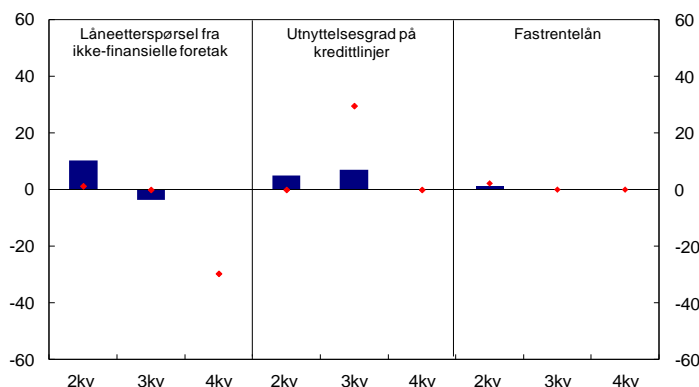
Figur 3 Endring i lånebetingelser for husholdninger. Netttotal. ^{1),2)} Prosent

1) Se fotnote 1 i figur 1
2) Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin og gebyrer betyr strammere kredittpraksis. Negative tall for bruk av avdragsfrihet, maksimal gjeld i forhold til boligens verdi og inntekt innebærer strammere kredittpraksis
Kilde: Norges Bank

¹ Undersøkelsen for 3. kvartal 2012 ble gjennomført i perioden 29. september – 9. oktober 2012

Figur 4 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak og utnyttelsesgrad på kredittlinjer. Nettotall.^{1),2)} Prosent

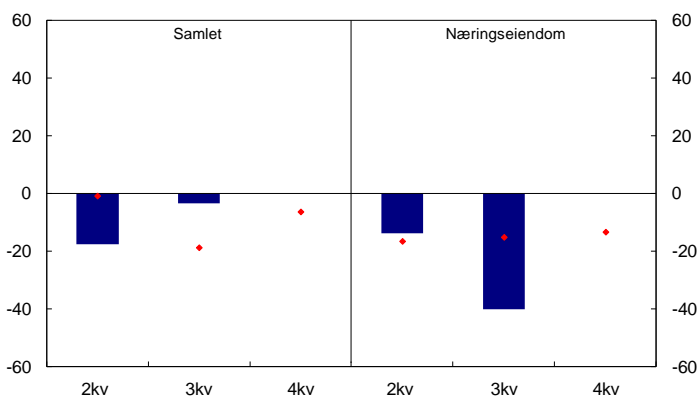

1) Se fotnote 1 i figur 1

2) Positive nettotall betyr økt etterspørsel / økt utnyttelsesgrad på kredittlinjer

Kilde: Norges Bank

Figur 5 Endring i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak. Nettotall.^{1),2)} Prosent

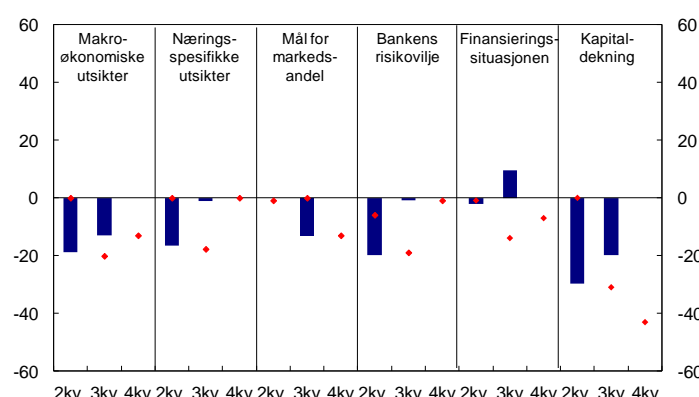

1) Se fotnote 1 i figur 1

2) Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak. Nettotall.^{1),2)} Prosent

1) Se fotnote 1 i figur 1

2) Negative tall betyr at faktoren bidrar til innstramning i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Flere banker rapporterer om økte utlånsmarginer i 3. kvartal 2012, se figur 3. Ett kvartal tidligere hadde de ventet at utlånsmarginene fremover skulle vært uendret. I løpet av høsten har trolig bankenes innlåns-kostnader falt mer enn ventet. Lånebetingelsene overfor husholdningene ventes å bli holdt om lag uendret i 4. kvartal 2012.

Utlån til foretak²⁾

Bankene rapporterte at etterspørselen etter lån fra foretak var om lag uendret i 3. kvartal 2012, se figur 4. Det var en svak økning i utnyttelsesgraden på kredittlinjer, mens etterspørselen etter fastrentelån var uendret. Endringene var omtrent som ventet, med unntak av utnyttelsesgraden på kredittlinjer der økningen var svakere enn ventet. I 4. kvartal 2012 venter bankene et fall i samlet låneetterspørsel fra foretakene.

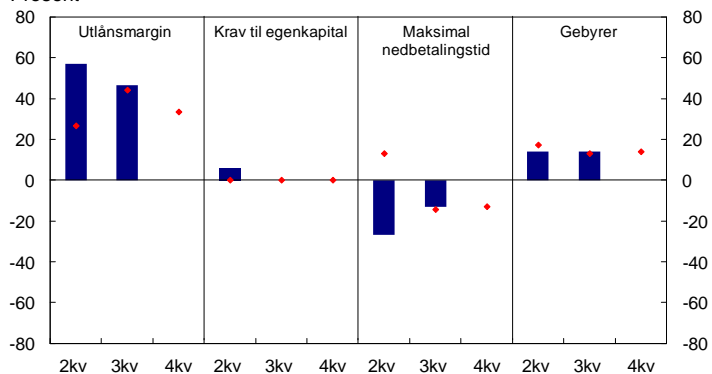
Bankenes samlede kredittpraksis overfor foretak var om lag uendret i 3. kvartal 2012, se figur 5. På forhånd hadde de ventet noe innstramning. Bankene strammet imidlertid inn kredittpraksisen overfor foretak innenfor næringseiendom mer enn ventet et kvartal tidligere. Bankene venter kun mindre innstramminger i kredittpraksisen overfor foretak i 4. kvartal 2012.

Bankene rapporterte at kapitaldekningen var den faktoren som bidro mest til innstramningen, se figur 6, men de makroøkonomiske utsiktene og mål for markedsandeler spilte også inn. Fremover venter de at kapitaldekningen fortsatt vil bidra til innstramning. Finansieringssituasjonen bidro isolert sett til å lette kredittpraksisen overfor foretak.

Også overfor foretak økte bankenes utlånsmarginer i 3. kvartal 2012, se figur 7. Noe redusert maksimal nedbetalingstid og noe økning i gebyrer innebar strammere kredittpraksis. Bankene venter økte utlånsmarginer og gebyrer og ytterligere innstramning i nedbetalingstiden i 4. kvartal 2012.

²⁾ Ikke-finansielle foretak

Figur 7 Endring i lånebetingelser for ikke-finansielle foretak. Nettotall.^{1),2)}
Prosent

1) Se fotnote 1 i figur 1

2) Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin, krav til egenkapital og gebyrer og negative tall for maksimal nedbetalingstid innebærer strammere kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Bankene i undersøkelsen blir bedt om å vurdere utviklingen i kredittpraksis og etterspørselen etter lån i siste kvartal, sammenlignet med foregående kvartal. De blir også bedt om å vurdere forventet utvikling neste kvartal, sammenlignet med siste.

I undersøkelsen er det en skala med fem alternativer for å svare om det er små eller store endringer i de ovennevnte forhold. Store endringer får dobbelt så stor vekt i beregningen av resultatene som små endringer. Til slutt vektet svarene med bankenes andel av endringen i utlån til henholdsvis husholdninger og foretak. De fremkomne nettotallene angis i en skala fra -100 prosent til 100 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har svart at det er noe innstramming i kredittpraksis, vil nettotallet være -50 prosent. Dersom noen av bankene har strammet inn sin kredittpraksis noe uten at de andre bankene har endret kredittpraksis, vil nettotallet ligge mellom 0 og -50 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har strammet inn sin kredittpraksis mye, vil nettotallet være -100 prosent.